

مقاله آموزشی

ابهام جنسی و بررسی موارد آن: مرور نوشته‌ها و گزارشی از تجربیات ما

مریم رزاقی آذر^{*}، صلاح‌الدین دلشاد^۱، مهدی سلیمانی^۱، مونا نوربخش^۱
محمد حسن کریمی‌نژاد^۲

۱- بخش غدد بیمارستان حضرت علی‌اصغر(ع)، تهران، ایران

۲- مرکز پاتولوژی و ژنتیک دکتر کریمی‌نژاد- نجم‌آبادی، تهران، ایران

چکیده

تعیین جنسیت نوزاد دچار ابهام جنسی در زمان مناسب، مسأله بغرنج و مهمی است. در واقع این مسأله یک فوریت پزشکی است و تشخیص زودرس آن بسیار مهم است. پزشک معاینه‌کننده نوزاد باید به این مسأله توجه کافی داشته باشد. تصمیم‌گیری برای تعیین جنسیت پرورشی کودک باید با مشاوره و هماهنگی متخصصان بیماری‌های غدد درون‌ریز و ژنتیک و نیز پدر و مادر کودک و در کودکان بالاتر از ۲ سال، با کمک روانپزشک انجام شود. در این مقاله با ارائه تقسیم‌بندی‌های جدید مروری بر انواع مختلف این اختلال ارائه شده است. هم‌چنین شیوع انواع مختلف این عارضه در ۲۸۲ بیمار مراجعه‌کننده در مدت ۲۰ سال، بررسی و نتیجه آن گزارش می‌شود. اختلال تکامل 46,XX در ۸۹/۴٪ موارد وجود داشت که شایع‌تر از انواع دیگر بود و در ۹۷/۶٪ موارد علت آن را هیپرپلازی مادرزادی آدرنال تشکیل می‌داد. در ۹/۲٪ موارد اختلال تکامل جنسی 46,XY وجود داشت و ۱/۴٪ موارد نیز ناشی از اختلال تکامل جنسی کروموزوم جنسی بودند.

واژه‌های کلیدی: اختلال تمایز جنسی؛ دسته بندی، ایران

مقدمه

پس از تولد نوزاد، پدر و مادر مشتاق دانستن جنسیت کودک هستند و پزشک یا ماما نیز اغلب جنسیت نوزاد را قبل از خبر سلامت وی به آنها اطلاع می‌دهد. هویت و جنسیت به‌طور نزدیکی به هم مرتبطند و والدین نوزاد، شخصیت آینده کودک خود را بر اساس جنسیت او ترسیم می‌کنند. اعلام جنسیت شیرخوار توسط پزشک، با تمام نتایج مادام‌العمر آن، در موارد طبیعی بیش از چند دقیقه طول نمی‌کشد؛ ولی در موارد غیرطبیعی تصمیم‌گیری و درمان آسان نیست و به همکاری تیم پزشکی، شامل متخصص بیماری‌های غدد درون‌ریز، ژنتیک و جراح نیاز دارد. از هر ۴۵۰۰ تولد در یک نوزاد آناتومی دستگاه تناسلی غیرطبیعی است و تعیین جنسیت مناسب فوق‌العاده مشکل،

و در مواردی غیرممکن می‌شود. اگر پزشک در تعیین جنسیت مشکوک باشد باید مراتب را بدون این که برای خانواده اضطراب ایجاد کند، با آنها در میان بگذارد و بررسی مناسب را بدون تأخیر شروع کند. برای این کار باید از افراد متخصص در تشخیص جنسیت کمک گرفت. در موارد ابهام جنسی نوزاد، به سه علت باید هرچه زودتر اقدامات لازم انجام شود (۱ تا ۳):

۱. بروز اختلال متابولیک: گاه تشخیص علت زمینه‌ای ابهام جنسی اهمیت حیاتی دارد و باید هرچه سریع‌تر برنامه درمانی مناسب شروع شود. مثلاً در هیپرپلازی مادرزادی آدرنال، از نوع دافع نمک، یک تا دو هفته پس از تولد علائم دفع نمک و کم‌آبی ظاهر و در صورت عدم تشخیص به‌موقع، موجب مرگ بیمار می‌شود.

۲. بالا رفتن فشارخون: در کمبود ۱۱- هیدروکسیلاز و ۱۷- هیدروکسیلاز، فشار خون بالا می‌رود و زندگی بیمار را تهدید می‌کند.

*مریم رزاقی، MD

بیمارستان حضرت علی‌اصغر(ع)، دانشگاه علوم پزشکی ایران

Email: mrazar@iums.ac.ir